

УДК 633.13:631.529

Буняк О. І., кандидат с.-г. наук, заступник директора з наукової роботи Носівська СДС МІП ім. В.М. Ремесла НААН України
e-mail: bunuak@gmail.com

ОЦІНКА СОРТІВ ЗИМУЮЧОГО ВІВСА ПІСЛЯ ПЕРЕЗИМІВЛІ

Основна лімітуюча ознака для вирощування зимуючого вівса в умовах Лісостепу та Полісся України – це збереженість рослин після несприятливих умов перезимівлі, тобто зимостійкості. Його здатність переносити несприятливі умови зими набагато менша ніж в інших зернових культур. Прийнято говорити не про озимий, а зимуючий овес, який відрізняється короткою стадією яровизації, що багато в чому і визначає його невисоку зимостійкість.

Експериментальні дослідження виконувалися на Носівській СДС у 2020/21 та 2021/22 рр. У випробування залучено 11 сортозразків різного еколого-географічного походження.

Оцінювали сорти на стійкість до понижених температур за шкалою (бал): 1 – повна загибель рослин; 3 – низька, надземна частина рослин повністю загинула, залишається живим лише вузол кущення; 5 – середня, полягло і поникло більшість листків головного стебла; бічні пагони пошкоджені слабо; 7 – висока, пошкоджені тільки кінчики листків; 9 – дуже висока, пошкодження відсутні.

Погодні умови зими 2020/21 рр. були досить жорсткими, січневі морози до -24°C при невисокому сніговому покриву (4–4,5 см) сильно пошкодили посіви. Відсоток перезимівлі сортів вівса варіював від 26,4 до 32,7%, що відповідає до Міжнародного класифікатора СЕВ роду *Avena L.* відноситься до низької зимостійкості.

Окомірне оцінювання стійкості до понижених температур для всіх зразків – 3 бали. Найвищий відсоток перезимувавших рослин встановлено у сорту Sw Dalguise – 32,7% та Gerald – 32,3%. Найнижчий відсоток перезимівлі встановлений у сорту Норел – 26,4%.

Зимові умови 2021/22 р. були не досить стресовими для культури зимуючого вівса. Негативний вплив на культуру вівса здійснювали морози у грудні (MIN $-9-15^{\circ}\text{C}$ протягом 7 діб), у січні (MIN $-10-19^{\circ}\text{C}$ протягом 3 діб) та у лютому (MIN $-16-17^{\circ}\text{C}$ протягом 2 діб). Відсоток перезимівлі сортів вівса в умовах 2021/22 р. варіював від 70,5 до 88,3%, що відноситься до високої зимостійкості. Окомірне оцінювання стійкості до понижених температур для зразків – від 3 до 5 балів. Найвищий відсоток перезимувавших рослин встановлено у сорту Sw Dalguise – 88,3% та Gerald – 87,2%. Найнижчий відсоток перезимівлі встановлений у сорту Кабардинец – 70,5%.

В результаті досліджень виділили сорти зимуючого вівса Sw Dalguise та Gerald з вищою зимостійкістю в різноманітних умовах. Відмічено, що тривале перебування під впливом негативних температур (нижче $-8-10^{\circ}\text{C}$ на вузол кущіння) призводить до загибелі більшості рослин зимуючого вівса. А короточасне зниження температурного режиму нижче критичного не значно впливає на виживаність рослин вівса взимку.

УДК 631.5:633

Бурко Л. М., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва
Ковпак Я. О., здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: Lesya1900@i.ua

ЗНАЧЕННЯ БОБОВИХ ТРАВ У ПІДВИЩЕННІ КОРМОВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЗЛАКОВИХ ТРАВСТОЇВ

Однією з умов інтенсифікації польового кормовиробництва є зростання врожайності багаторічних трав та їхніх сумішок із злаковими видами та створення високопродуктивних агрофітоценозів. Одними з кращих компонентів для сумішок зі злаковими травами є багаторічні бобові види, оскільки вони відзначаються високим вмістом кормового білка та поживних речовин, що позитивно впливають на якість молока та молочних продуктів, ріст і розвиток тварин. Білок бобових трав краще засвоюється та перетравлюється організмами тварин, що забезпечує підвищення їх продуктивності. Включення їх до складу травосумішок підвищує продуктивність сіяних травостоїв та забезпеченість кормової одиниці перетравним протеїном.

Видовий склад висіяної травосумішки залежить від багатьох факторів, насамперед – біоло-

гічних особливостей. У перші роки використання травостою завжди переважають бобові трави, оскільки вони більш швидкокорослі види. Пізніше формується злаковий травостій – переважно із кореневищних та низових злаків. За спостереженнями В.Г. Кургака встановлено, що серед злакових трав найефективнішою у сумішках виявилася костриця лучна, особливо за внесення фосфорно-калійних добрив, тому що культура меншою мірою вибаглива до ґрунтових умов.

Застосування бобових трав у травосумішках сприяє підвищенню якості корму, оскільки вони містять помірну кількість вторинних речовин, які підвищують ефективність використання азоту в травному каналі та знижують рівень захворюваності на тимпанію.

У бобових травах міститься недостатньо розчинних вуглеводів, проте сирого протеїну у над-